

52 וטעמו, מפני שהולד עומד לעצמו ואינו חלק מהפרשת האם, ולכך
 53 כל אחת נחשבת כחטאת לעצמה ומביא איוו שירצה. ואם כן יש
 54 תקנה, ליייתי בהמה מעופרת וקדישנה לתורה, וימתין לה עד
 55 שתלד, ולייתי שמונים חלות בהדה, ולימא, אי הך דקיימא תמורה
 56 היא, הא – זו שהפרשתי וולדה תודה היא, והא – ואלו שמונים
 57 החלות דתרווייהו – יהיו לשתייהן, לאם ולולד, ששתייהן תודות. ואי
 58 הך דקיימא תודה היא, הא נמי – גם הבהמה שהבאתי תודה היא
 59 לבדה בלא ולדה, והא שמונים החלות דתרווייהו הוא – לקיימת
 60 ולאם, והאי – והולד ליהו מותר דתודה ויקרב ללא לחם.
 61 מתרצת הגמרא: אמר ליה רב כהנא לרב אשי, מאן לימא לן דאמר
 62 רבי יוחנן – מנין לנו שסובר רבי יוחנן שאם בשעת הקדשתה של האם
 63 שיירד לעובר והקדישו לשם קרבן בפני עצמו, משוייר, ואכן נעשים
 64 שניהם קרבנות נפרדים, וזהו טעמו במה שאמר שהמפריש חטאת
 65 מעוברת רשאי להתכפר בולד. ומכאן זה למדנו שאף יכול אדם
 66 להקדיש את האם והולד לשתי תודות נפרדות, ובכך מצאנו תקנה
 67 לתורה שהתערבה בתמורתה. דלמא סובר הוא אם שיירד לולד אינו
 68 משוייר, ולעולם הוא חלק מקדושתה של אמו ואינו יכול להקדישו
 69 לקרבן נפרד, והיינו מעמא – וטעמו דרבי יוחנן שאמר שרשאי
 70 הבעלים להתכפר בולד לחטאת, משום דאמר (שסובר) אדם
 71 מתכפר בשבח הקדש – שיכול אדם להתכפר בשבח שהשיבחה
 72 בהמת הקדש לאחר שהוקדשה, כלומר בולדה. ולפיכך בהקדיש
 73 תודה מעוברת, הולד על כרחו נחשב קרבן אחד עם אמו, וכשקרב
 74 אחד מהם תחילה השני הוא מותר תודה ואינו טעון לחם. ולפי זה אין
 75 תקנה לתורה שנתערבה, שאם הקיימת היא התמורה שאינה טעונה
 76 לחם, אינו מחויב בלחם אלא לקרבן אחד, ואינו יכול להביא שמונים
 77 חלות ולהתנות שאם התמורה קיימת יהיו התודה וולדה שתי תודות
 78 ויתחייבו בשמונים.
 79 תקנה נוספת: רבינא איקלע – והודמן לדימהוריאי – שם מקום בבבל.
 80 אמר ליה רב דימי בריה – ובנו דרב הונא מדימהוריאי לרבינא,
 81 ולייתי בהמה נוספת, ולימא 'הרי עלי תודה', שמקבלה עליו בנדר
 82 וחייב באחריותה, ורשאי להפריש עבורה בהמה נוספת לאחריות,
 83 ומלבד בהמה זו ליייתי בהמה אחרת, ונמצאו ירדו שלש בהמות,
 84 ולייתי שמונים חלות בהדה, ולימא, אי הך דקיימא תמורה היא
 85 ואינה טעונה לחם, הני תרתי – שתי הבהמות שהבאתי יהיו תודות,
 86 והא שמונים החלות דתרווייהו – של שתייהן. ואי הך דקיימא תודה
 87 היא וטעונה לחם, (והא) [הא] – בהמה זו דאמרי עליה 'הרי עלי'
 88 והפרשתיה לתודה, נמי ליהו – גם תהא תודה, והא שמונים
 89 החלות דתרווייהו – של הבהמה הקיימת והבהמה הנוספת
 90 הראשונה, ואיך – והבהמה האחרת שהבאתי, תהו לאחיות
 91 לתודה שהפרשתי, ופטורה מלחם.

משנה

92 המשנה עוסקת בחיוב תודה ולחמה, אם יכול להביאם ממעשר שני
 93 או דווקא מן החולין: האומר הרי עלי תודה, והתחייב להביא תודה
 94 ולחם, יביא היא – קרבן התודה ולחמה מן החולין ולא ממעשר
 95 שני, שהרי למדנו (בבב) שכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין.

6 בן, אבל אני אומר, שאפילו מחייבין הלקוחות במעות מעשר שני,
 7 לא יביא. ואימא מעמא דידי – ואומר טעמי, ואימא מעמא דיך
 8 – ואומר טעמי. אימא מעמא דיך, תודה מהיכא קא ילפת לה –
 9 מהיכן למדת שאפשר להביא תודה ממעשר שני, משלמים,

1 וְכִי מְפָרְשִׁין תְּחִלָּה לְמוֹתְרוֹת – וכי אפשר להפריש בהמה לשם
 2 מותר קרבן, אם במציאות היא איננה ממותרי קרבן אחר.
 3 הגמרא ממשיכה לחפש תקנה להקרבת תודה שנתערבה בתמורתה:
 4 יתיב – ישבו רבי יצחק בר שמואל בר מרתא קמיה דרב נחמן –
 5 לפני רב נחמן, ויתיב וקאמר – וישב ואמר, ולייתי – שיביא בהמה
 6 נוספת ולחם, ולימא, אי הך דקיימא תמורה היא ואינה טעונה
 7 לחם, הא – והבהמה הנוספת תודה היא לחמה. ואי הך דקיימא
 8 תודה היא וטעונה לחם, הא לחמה של הקיימת, והא – הבהמה
 9 שהבאתי, תהו (התיהו) תמורה, ותמורה אינה טעונה לחם, כך
 10 שהלחם האחד יספיק לשני הקרבנות. אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק,
 11 עני מרי – ענה לי אדוני, ארבעין בבתפיה – העושה תמורה לוקה
 12 ארבעים על כתפו שהרי עבר על לאו מן התורה, וכי פשר וראוי
 13 לעשות כן לכתחילה כדי לתקן את הקרבן.
 14 תקנה נוספת: רב עילא חלש – חלה, על לגביה – נכנסו אליו אפי
 15 ורבני, ויתיב וקא אמרי – וישבו ואמרו, אם איתא – אם אכן ישנם
 16 לדבריו דרבי יוחנן, דאמר (לעיל עה) שאף אם נמצא הלחם בשעת
 17 שחיטת הובח חוץ לחומת העזרה, קדוש הלחם בקדושת לחמי
 18 תודה, אם כן אפשר לעשות את ההקנה שאמרו לעיל למדין, ליייתי
 19 – שיביא לחם, ולותבה – וינחנה חוץ לחומת העזרה, ולימא, אי
 20 הך דקיימא תודה היא, הא לחמה, ואי לא, אלא היא התמורה
 21 ואינה טעונה לחם, לישוק לחולין – יצא הלחם לחולין ולא יתקדש.
 22 וכיון שהלחם חוץ לעזרה אין כאן איסור של הכנסת חולין לעזרה.
 23 מתרצת הגמרא: אין לעשות כן, משום דמתוך ארבעים החלות
 24 איכא – ישנם ארבע חלות תרומה להניף, היכי ליכיד – כיצד
 25 תעשה הנפתם, לנפיהו אפריאי – אם יניפם מחוץ לעזרה, הלא
 26 בתנופה לפני ה" (ויקרא חב) בתיב, והיינו בעזרה. גויאי – ואם יכניסם
 27 לפני, קא מעייל – הרי הוא מכניס חולין לעזרה, הלכך לא אפשר.
 28 תקנה נוספת: מתקוף לה – הקשה רב שישא בריה דרב אידי, אם
 29 איתא – אם אכן ישנם לדבריו דתקוף, דאמר (לעיל עה) תודה
 30 ששחטה על שמונים חלות קדשו ארבעים מתוך שמונים,
 31 והארבעים האחרות קדשו לאחריות, אם כן, ליייתי בהמה נוספת,
 32 ולייתי שמונים חלות בהדה – עמדה, ולימא, אי הך דקיימא תודה
 33 היא, הא נמי – גם הנוספת תהו תודה, והא – ואלו שמונים
 34 החלות שהבאתי דתרווייהו – יהיו של שתייהן. ואי הך דקיימא
 35 תמורה היא ואינה טעונה לחם, הא – הבהמה שהבאתי תהיה תודה,
 36 והא – ואלו שמונים החלות שהבאתי יהיו לחמה, וליקדשו להו
 37 ארבעים החלות הנצרכות לה מתוך שמונים. ובאופן זה אין לחוש
 38 לכך שמביא חולין לעזרה בהבאת הארבעים הנותרים, לפי שזורך
 39 הקרבן לאחריות לחמיו.
 40 מתרצת הגמרא: הלא משמונים החלות עליו להפריש שמונה
 41 לתרומת לחמי תודה, שמא ישנן שתי תודות וכל החלות הם לחמי
 42 תודה וטעונות תרומה. אך אם יש רק תודה אחת וארבעים חלות באו
 43 לאחריות, רק ארבע מתוך השמונה שהפריש הן תרומה וארבע
 44 האחרות הן חולין. ולכך אי אפשר לעשות את תקנתו של רב שישא,
 45 משום דקא מעמט פאכילה (דארבעים) [דארבע] חלות התרומה
 46 האמיתיות, שיתכן שלא ימצאו כהנים לאכילת כל שמונת החלות
 47 ויאיכלו רק ארבע מהן, ויתכן שהן החולין, נמצא שבגלל הפרשת
 48 שתי תרומות חלות יביאו ארבעת חלות התרומה לידי נותר ושריפה.
 49 תקנה נוספת: אמר ליה רב אשי לרב כהנא, אם איתא לדרבי
 50 יוחנן, דאמר (תמורה כה) הפריש חטאת מעופרת וולדה, אם רצה
 51 הבעלים, בה מתכפר מחיוב חטאתו, ואם רצה, בולדה מתכפר,

המשך ביאור למס' מנחות ליום ראשון עמ' ב

1 עצמם שהופרשו לשם מעשר שני, אבל מחייבין הלקוחות במעות
 2 מעשר שני, וביא.
 3 יתיב – ישבו רבי ירמיה קמיה – לפני רבי זירא, ויתיב וקאמר,
 4 לא שנו אלא מחייב מעשר שני, אבל מחייבין הלקוחות במעות
 5 מעשר שני וביא. אמר ליה רבי זירא לרבי ירמיה, רבי, אתה אומר

58 לנסכים הבאים ללא זבח, לכך תָּנָא נמי – שנה התנא גם לגבי תודה
59 רק תודה בלא לחם, ולא את האופן ההפוך.
60 בברייתא נאמר, שהאומר 'תודה בלא לחם' או 'זבח בלא נסכים',
61 כופים אותו להביא שניהם. מקשה הגמרא: אָמַרְתָּ – מדוע מתחייב
62 בשניהם, נָדַר וּפְתָחוּ עִמּוֹ הוּא – הרי יחד עם הנדר חזר בו ופתח
63 בחרטה, שהרי בתוך כדי דיבור מנדר התודה אמר שאינו מתחייב
64 בלחם, וכיון שידוע הוא שאין תודה ללא לחם, כוונתו להתחרט גם
65 מהתודה ואינו רוצה להביא כלום. וכן בזבח ונסכים.
66 מתרצת הגמרא: אָמַר חֻזְקָה, הָא מַנִּי – מי הוא שנה ברייתא זו,
67 בֵּית שְׁמַאי הִיא, דְּאָמְרֵי תַפּוּס לְשׁוֹן רֵאשׁוֹן – אנו תופסים את
68 תחילת דבריו בפני עצמם, ולכך מיד כשהתחייב בתודה, התחייב גם
69 בלחמה, ואינו יכול לחזור בו בהמשך דבריו. והיכן מצאנו את דברי
70 בית שמאי, דְּתַנְּנָן (מיד טו), האומר הריני נזיר מן הַנְּזוּרִים – תנאים
71 יבשות) וְזֶה הַדְּבָרָה – תנאים יבשות שנדרסו בעיגול, בֵּית שְׁמַאי
72 אֲמַרְיִים הֵיזוּ הַזֵּה נְזִיר, שבשאר 'הריני נזיר' מיד חלה נזירותו, שסתם
73 נזירות היא מהיין. וּבֵית הַלֵּל אֲמַרְיִים, אֵינּוּ נְזִיר, שהרי זה נזר
74 ופתחו עמו, שבתוך כדי דיבור מקבלת הנזירות אמר שכוונתו לנזירות
75 מתנאים, ונזירות מתנאים אינה נזירות.
76 רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, אפשר לבאר את הברייתא אֲפִילוּ תִּמְאָ – (תאמר)
77 שהיא כבית הלל. שאילו היה הנדר מתכוין לבטל את נדרו, אכן
78 בטל הנדר כבית הלל, אולם בברייתא מדובר בְּאִמְרָא אֵילוּ הֵייתִי
79 יוֹדֵעַ שְׂאִין נִזְרָדִין בָּךְ – תודה ללא לחם, ויתבטל בכך כל הנדר, לֹא
80 הֵייתִי נִזְרָדִין בָּךְ, אֵלֶּא בָּךְ – הרי עלי תודה ולחמה, ואם כן באומר
81 'בלא לחם' לא התחרט מנדרו, ולכך נדרו קיים. מקשה הגמרא: וּמַאי
82 בּוֹשְׁפִין – מה היא כוונת הברייתא שכופים אותו להביא שניהם, והרי
83 דעתו להביאם. מתרצת הגמרא: דְּקָא פְּעֵי הַדֵּר בֵּיה – שלאחר
84 שאמר שכוונתו היתה לנדר, רוצה עתה לחזור בו, ולכך הוצרכנו
85 לכפותו להביאם.
86 הגמרא מביאה ראיה לחזקה מברייתא: תָּא שְׁמַע, הָאֹמֵר הֲרִי עָלִי
87 תוּדָה בְּלֹא לָחֶם, וּזְבַח בְּלֹא נְסִכִּים, וְאָמְרוּ לוֹ, הֲבֵא תוּדָה וְלָחֶמָה,
88 וְזָבַח וְנְסִכִּים, וְאָמַר הַנּוֹדֵר, אֵילוּ הֵייתִי יוֹדֵעַ שְׂבָבִין – שיהיה עלי
89 להביא שניהם, לֹא הֵייתִי נִזְרָדִין כֻּלָּל, בּוֹשְׁפִין אוֹתוֹ להביא תודה
90 ולחם, וְאֲמַרְיִים לוֹ, שְׁמוֹר וְשְׁמַעְתָּ. מקשה הגמרא: בְּשִׁלְמָא לְחֻזְקָה
91 שהעמיד את הברייתא לעיל כבית שמאי שתפוס לשון ראשון, נִיחָא
92 לֵיה גַם בְּרִיתָא זו כבית שמאי, שבתחילה כבר התחייב בתודה
93 ולחמה, ושוב אינו יכול לומר ללא לחם. אֵלֶּא רַבִּי יוֹחָנָן שהעמיד
94 את הברייתא הקודמת כבית הלל, קִשְׁיָא, כיצד יש להעמיד ברייתא
95 זו כבית הלל, והרי הברייתא עוסקת בפירוש כשהתכוין בדווקא
96 לתודה בלבד בלא לחם, ואם כן לבית הלל נדרו אינו קיים.
97 מתרצת הגמרא: אָמַר לָךְ רַבִּי יוֹחָנָן, הָא – ברייתא זו, וְדָא בֵּית
98 שְׁמַאי הִיא, אך את הברייתא הראשונה אפשר להעמיד כבית הלל
99 וכמבואר לעיל.
100 בברייתא נאמר 'ואומרים לו שמור ושמעת'. הגמרא מבררת לשון זו:
101 מַאי 'שְׁמוֹר וְשְׁמַעְתָּ'. משיבה הגמרא: אָמַר אַבְי, 'שְׁמוֹר' הכוונה
102 הֲבֵא תוּדָה, וְשְׁמַעְתָּ, הֲבֵא לָחֶמָה. רַבָּא אָמַר, 'שְׁמוֹר', הֲבֵא תוּדָה
103 וְלָחֶמָה, וְשְׁמַעְתָּ, שְׁלֵא תְהָא רְגִיל לַעֲשׂוֹת בּוֹ, לנדר תודה בלא
104 לחם.
105 שנינו במשנה: הַנּוֹדֵר לְהֵבִיא (תודה) הִיא וְלָחֶמָה מִן הַמַּעֲשֵׂר, יְבִיא
106 כְּמוֹ שְׁנֵדֵר. מקשה הגמרא: הֲאֵם יְבִיא דוּקָא כְּמוֹ שְׁנֵדֵר, לֹא כִּינֵי דְלֹא
107 מֵייתִי – וכי לא יספיק לצאת ידי חיובו אם לא יביאם מהמעשר, הלא
108 ודאי שאף מהחולין יצא, ותבא עליו ברכה. מתרצת הגמרא: רַב
109 נְחֻמִּין וְרַב חֲסִדָּא אָמְרֵי, אֲכַן כּוֹנֵת הַמִּשְׁנָה שֶׁאֵם רְצָה מְבִיא
110 מִהַמַּעֲשֵׂר כְּמוֹ שְׁנֵדֵר, וְאֵם לֹא רְצָה, לֹא יְבִיא מִהַמַּעֲשֵׂר אֲלָא
111 מִהַחֻלִּין.
112 שנינו במשנה לגבי אופן שרשאי להביא מהמעשר שני: וְלֹא יְבִיא
113 הַלֶּחֶם מִחֵיטִי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, אֲלָא מִמַּעוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. מבארת
114 הגמרא: רַב נְחֻמִּין וְרַב חֲסִדָּא דְאָמְרֵי תְרַוּוּהוּ – אמרו שניהם, לֹא
115 שָׁנֵי שֶׁאֵין לְהֵבִיא לָחֶם מִחֵיטִי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, אֲלָא מִחֵיטִי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי

1 ואם אמר, קרבן תודה עלי מן החולין, וְלָחֶמָה מִן הַמַּעֲשֵׂר – ממעשר
2 שני, יְבִיא הִיא – (התודה) וְלָחֶמָה מִן הַחֻלִּין, לפי שמיד כשהתחייב
3 בתודה התחייב גם בלחם, ונעשה הלחם דבר שבחובה ואינו רשאי
4 להתנות שיביאנו מהמעשר. ואם אמר תודה מן המעשר, וְלָחֶמָה מִן
5 החולין, יְבִיא כְּמוֹ שְׁנֵדֵר. ואם אמר שמתחייב הִיא וְלָחֶמָה מִן
6 הַמַּעֲשֵׂר, יְבִיא כְּמוֹ שְׁנֵדֵר. וכשמביא את לחמי התודה מהמעשר, לֹא
7 יְבִיא אוֹתָם מִחֵיטִי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, אֲלָא מִמַּעוֹת שֶׁנִּפְדּוּ עֲלֵיהֶן פִּירוֹת
8 מַעֲשֵׂר שְׁנֵי.

גמרא

9 אָמַר רַב הוֹנָא, הָאֹמֵר הֲרִי עָלִי לָחֶמָה תוּדָה, ולא הזכיר קרבן
10 תודה, מְבִיא תוּדָה וְלָחֶמָה. מַאי טַעְמָא, מִידַע יוֹדַע הָאֵי גְבָרָא –
11 יודע אדם זה דלחם בלא תודה לא יִקְרִיב – אי אפשר להקריב,
12 וְהִיא תוּדָה וְלָחֶמָה קָאֵמַר – ובאמת כוונתו לתודה ולחמה, וְהִיא
13 – (ומה) דְּקָאֵמַר בְּנֵדְרוֹ רַק לָחֶמָה תוּדָה, משום שסוף מִלְתָּא נִקְטַ –
14 תפס רק את סוף הדבר, לחמי תודה, והשמיט את תחילת הדברים
15 שהיא התודה, אמנם כוונתו לשניהם.
16 מקשה הגמרא: תַּנְּנָן, תוּדָה מִן הַמַּעֲשֵׂר וְלָחֶמָה מִן הַחֻלִּין, יְבִיא
17 בְּמָה שְׁנֵדֵר. ולרב הונא. אָמַרְתָּ – מדוע רשאי להביא את התודה
18 ממעשר, והרי בֵּינָן דְּאָמַר לָחֶמָה מִן הַחֻלִּין, נאמר שכוונתו לסוף
19 הדבר ולחייב עצמו גם תודה מהחולין, ואם כן יְבִיא הִיא וְלָחֶמָה מִן
20 החולין. מתרצת הגמרא: שְׁאֵנִי הֵבֵם, במשנה; דְּבֵינָן דְּאָמַרְתָּ תוּדָה
21 מִן הַמַּעֲשֵׂר וְכַבֵּר הַתְּחִיב בְּתוּדָה, כשאומר 'לחמה מן החולין' אין
22 אמירתו מתפרשת כנדר להביא גם תודה, אלא נַעֲשֶׂה בְּאִמְרָא הֲרִי
23 עָלִי לָחֶם בְּלֵבַד לְפִטוֹר תוּדָתוֹ שְׁל פְּלוּנִי, שבאופן זה ודאי מביא
24 לחם בלי תודה, ואף כאן כוונתו ללחם בלבד לפטור את התודה
25 שקיבל מהמעשר.
26 מקשה הגמרא: אֵי הָבִי שְׁנֵדֵר מִתְפַּרֵּשׁ לִפִּי מִשְׁמַעוֹת כֻּלָּל דְּבִרְוִי,
27 רִישָׁא דְקָתְנִי תוּדָה מִן הַחֻלִּין וְלָחֶמָה מִן הַמַּעֲשֵׂר, יְבִיא הִיא
28 וְלָחֶמָה מִן הַחֻלִּין, משום שבאומר תודה מהחולין כבר התחייב גם
29 בלחם מהחולין, ושוב אינו יכול לפרש שיביא הלחם מהמעשר.
30 ומדוע, הֲבֵא נְמִי נִפְרַשׁ דְּבִרְוִי שְׁנַעֲשֶׂה בְּאִמְרָא הֲרִי עָלִי לְפִטוֹר
31 לָחֶמָה שְׁל פְּלוּנִי, שבאופן זה אינו מתחייב כולל בלחם, ואף כאן נאמר
32 שכוונתו להתחייב בתודה בלבד, לפטור את הלחם שהוא עתיד
33 לנדר מהמעשר. מתרצת הגמרא: הָבִי הַשְּׂתָא – וכי יש לדמות זה
34 לזה, בְּשִׁלְמָא בתודה מהמעשר ולחמה מהחולין, מובן הדבר
35 שמתחייב לחם בלבד לפטור את התודה, משום שהלָחֶם לעולם
36 לְמִפְטוֹר תוּדָה אֲתִי – (הוא בא), שהתודה היא העיקר והלחם טפל
37 ובא בגללה. אבל בתודה מהחולין ולחמה מהמעשר, תוּדָה לְמִפְטוֹר
38 לָחֶם מִי אֲתִיא – האם התודה באה לפטור לחם, הרי התודה היא
39 העיקר ואין להפרישה לצורך לחם. אלא ודאי שבשנדר תודה אין
40 נדרו קשור ללחם שהוא עתיד לנדר אלא הוא חיוב לעצמו, וממילא
41 כבר כשאמר 'תודה מהחולין' מתחייב גם בלחם מהחולין, ושוב אינו
42 רשאי לפרש שיביאנו מהמעשר.
43 הגמרא מקשה על רב הונא מברייתא: תָּא שְׁמַע, הָאֹמֵר הֲרִי עָלִי
44 תוּדָה בְּלֹא לָחֶם, וְכֵן הָאֹמֵר הֲרִי עָלִי זְבַח בְּלֹא נְסִכִּים הבאים עמו,
45 בּוֹשְׁפִין אוֹתוֹ וּמְבִיא תוּדָה וְלָחֶמָה, זְבַח וְנְסִכִּים. לפי שנדר התודה
46 כולל לחם ונדר הזבח כולל נסכים, שאינם באים זה בלא זה. מדייקת
47 הגמרא: טַעְמָא – הטעם שחייב בתודה ולחמה, משום דְּאָמַר הֲרִי עָלִי
48 תוּדָה, שהתודה גוררת עמה לחם, אֲכַל לֹא אָמַר תוּדָה אֲלָא הֲרִי
49 עָלִי לָחֶמָה תוּדָה, לֹא – אינו מתחייב בתודה, ולא כרב הונא שאמר
50 שנדר הלחם מחייב תודה.
51 מתרצת הגמרא: הוּא הֲרִין אִף עַל גַּב דְּלֹא אָמַר תוּדָה אֲלָא רַק
52 לחם, מכל מקום מתחייב בתודה, וכרב הונא, וְהַבְרִיתָא לֹא הִזְכִּירָה
53 אופן זה, משום שְׁאֵיִדִּי דְקָא בְּעֵי לְמִיתְנָא – אגב שרצה התנא
54 לשנות דין האומר זְבַח בְּלֹא נְסִכִּים שמתחייב בשניהם, דְּלֹא מִתְנִי
55 לֵיה נְסִכִּים בְּלֹא זְבַח – ששם אינו יכול לשנות להפך באומר נסכים
56 ללא זבח, שהרי באופן זה אינו מתחייב גם בזבח, לפי שיתכן שכוונתו

52 וטעמו, מפני שהולד עומד לעצמו ואינו חלק מהפרשת האם, ולכך
 53 כל אחת נחשבת כחטאת לעצמה ומביא איוו שירצה. ואם כן יש
 54 תקנה, ליייתי בהמה מעופרת וקדישנה לתורה, וימתין לה עד
 55 שתלד, ולייתי שמונים חלות בהדה, ולימא, אי הך דקיימא תמורה
 56 היא, הא - זו שהפרשתי וולדה תודה היא, והא (ואלו) שמונים
 57 החלות דתרווייהו - יהיו לשתייהן, לאם ולולד, ששתיהן תודות. ואי
 58 הך דקיימא תודה היא, הא נמי - גם הבהמה שהבאתי תודה היא
 59 לבדה בלא ולדה, והא שמונים החלות דתרווייהו הוא - לקיימת
 60 ולאם, והאי - והולד ליהו מותר דתודה ויקרב ללא לחם.
 61 מתרצת הגמרא: אמר ליה רב כהנא לרב אשי, מאן לימא לן דאמר
 62 רבי יוחנן - מנין לנו שסובר רבי יוחנן שאם בשעת הקדשתה של האם
 63 שיירד לעובר והקדישו לשם קרבן בפני עצמו, משוייר, ואכן נעשים
 64 שניהם קרבנות נפרדים, וזהו טעמו במה שאמר שהמפריש חטאת
 65 מעוברת רשאי להתכפר בולד. ומכאן זה למדנו שאף יכול אדם
 66 להקדיש את האם והולד לשתי תודות נפרדות, ובכך מצאנו תקנה
 67 לתורה שהתערבה בתמורתה. דלמא סובר הוא אם שיירד לולד אינו
 68 משוייר, ולעולם הוא חלק מקדושתה של אמו ואינו יכול להקדישו
 69 לקרבן נפרד, והיינו מעמא - וטעמו דרבי יוחנן שאמר שרשאי
 70 הבעלים להתכפר בולד לחטאת, משום דאמר (שסובר) אדם
 71 מתכפר בשבח הקדש - שיכול אדם להתכפר בשבח שהשייכה
 72 בהמה הקדוש לאחר שהוקדשה, כלומר בולדה. ולפיכך בהקדיש
 73 תודה מעוברת, הולד על כרחו נחשב קרבן אחד עם אמו, וכשקרב
 74 אחד מהם תחילה השני הוא מותר תודה ואינו טעון לחם. ולפי זה אין
 75 תקנה לתורה שנתערבה, שאם הקיימת היא התמורה שאינה טעונה
 76 לחם, אינו מחויב בלחם אלא לקרבן אחד, ואינו יכול להביא שמונים
 77 חלות ולהתנות שאם התמורה קיימת יהיו התודה וולדה שתי תודות
 78 ויתחייבו בשמונים.
 79 תקנה נוספת: רבינא איקלע (הודמן) לדמהוריא (שם מקום בבבל).
 80 אמר ליה רב דימי בריה (בנו) דרב הונא מדמהוריא לרבינא,
 81 ולייתי בהמה נוספת, ולימא 'הרי עלי תודה', שמקבלה עליו בנדר
 82 וחייב באחריותה, ורשאי להפריש עבורה בהמה נוספת לאחריות,
 83 ומלבד בהמה זו ליייתי בהמה אחרת, ונמצאו ירדו שלש בהמות,
 84 ולייתי שמונים חלות בהדה, ולימא, אי הך דקיימא תמורה היא
 85 ואינה טעונה לחם, הני תרתי - שתי הבהמות שהבאתי יהיו תודות,
 86 והא שמונים החלות דתרווייהו - של שתייהן. ואי הך דקיימא תודה
 87 היא וטעונה לחם, (והא) [הא] - בהמה זו דאמרי עליה 'הרי עלי'
 88 והפרשתיה לתודה, נמי ליהו (גם) תהא תודה, והא שמונים
 89 החלות דתרווייהו - של הבהמה הקיימת והבהמה הנוספת
 90 הראשונה, ואיך - והבהמה האחרת שהבאתי, תהו לאחיות
 91 לתודה שהפרשתי, ופטורה מלחם.

משנה

92 המשנה עוסקת בחיוב תודה ולחמה, אם יכול להביאם ממעשר שני
 93 או דווקא מן החולין: האומר הרי עלי תודה, והתחייב להביא תודה
 94 ולחם, ביא היא (קרבן התודה) ולחמה מן החולין ולא ממעשר
 95 שני, שהרי למדנו (בבב) שכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין.

6 בן, אבל אני אומר, שאפילו מחייבין הלקוחות במעות מעשר שני,
 7 לא יביא. ואימא מעמא דידי - ואומר טעמי, ואימא מעמא דיך
 8 - ואומר טעמי. אימא מעמא דיך, תודה מהיכא קא ילפת לה -
 9 מהיכן למדת שאפשר להביא תודה ממעשר שני, משלמים,

1 וְכִי מְפָרְשִׁין תְּחִלָּה לְמוֹתְרוֹת - וכי אפשר להפריש בהמה לשם
 2 מותר קרבן, אם במציאות היא איננה ממותרי קרבן אחר.
 3 הגמרא ממשיכה לחפש תקנה להקרבת תודה שנתערבה בתמורתה:
 4 יתיב (ישבו) רבי יצחק בר שמואל בר מרתא קמיה דרב נחמן -
 5 לפני רב נחמן, ויתיב וקאמר - וישב ואמר, ולייתי - שיביא בהמה
 6 נוספת ולחם, ולימא, אי הך דקיימא תמורה היא ואינה טעונה
 7 לחם, הא (הבהמה הנוספת) תודה היא לחמה. ואי הך דקיימא
 8 תודה היא וטעונה לחם, הא לחמה של הקיימת, והא - הבהמה
 9 שהבאתי, תהו (תהיה) תמורה, ותמורה אינה טעונה לחם, כך
 10 שהלחם האחד יספיק לשני הקרבנות. אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק,
 11 עני מרי - ענה לי אדוני, ארבעין בבתפיה - העושה תמורה לוקה
 12 ארבעים על כתפו שהרי עבר על לאו מן התורה, וכי פשר וראוי
 13 לעשות כן לכתחילה כדי לתקן את הקרבן.
 14 תקנה נוספת: רב עילא חלש (חלה), על לביה - נכנסו אליו אביו
 15 ורבנן, ויתיב וקא אמרי - וישבו ואמרו, אם איתא - אם אכן ישנם
 16 לדבריו דרבי יוחנן, דאמר (לעיל עה) שאף אם נמצא הלחם בשעת
 17 שחיטת הובח חוץ לחומת העזרה, קדוש הלחם בקדושת לחמי
 18 תודה, אם כן אפשר לעשות את ההקנה שאמרו לעיל 'למדין', ליייתי
 19 (שיביא) לחם, ולותבה - וינחנו חוץ לחומת העזרה, ולימא, אי
 20 הך דקיימא תודה היא, הא לחמה, ואי לא, אלא היא התמורה
 21 ואינה טעונה לחם, יצויק לחולין - יצא הלחם לחולין ולא יתקדש.
 22 וכיון שהלחם חוץ לעזרה אין כאן איסור של הכנסת חולין לעזרה.
 23 מתרצת הגמרא: אין לעשות כן, משום דמתוך ארבעים החלות
 24 איכא (ישנם) ארבע חלות תרומה להניף, היכי ליכיד - כיצד
 25 תעשה הנפתם, לנפיהו אפראי - אם יניפם מחוץ לעזרה, הלא
 26 בתנופה לפני ה" (ויקרא חב) בתיב, והיינו בעזרה. גויאי - ואם יכניסם
 27 לפני, קא מעייל - הרי הוא מכניס חולין לעזרה, הלכך לא אפשר.
 28 תקנה נוספת: מתקיף לה - הקשה רב שישא בריה דרב אידי, אם
 29 איתא - אם אכן ישנם לדבריו דחוקיה, דאמר (לעיל עה) תודה
 30 ששחטה על שמונים חלות קדשו ארבעים מתוך שמונים,
 31 והארבעים האחרות קדשו לאחריות, אם כן, ליייתי בהמה נוספת,
 32 ולייתי שמונים חלות בהדה (עמה), ולימא, אי הך דקיימא תודה
 33 היא, הא נמי - גם הנוספת תהו תודה, והא (ואלו) שמונים
 34 החלות שהבאתי דתרווייהו - יהיו של שתייהן. ואי הך דקיימא
 35 תמורה היא ואינה טעונה לחם, הא - הבהמה שהבאתי תהיה תודה,
 36 והא - ואלו שמונים החלות שהבאתי יהיו לחמה, וליקדשו להו
 37 ארבעים החלות הנצרכות לה מתוך שמונים. ובאופן זה אין לחוש
 38 לכך שמביא חולין לעזרה בהבאת הארבעים הנותרים, לפי שאין
 39 הקרבן לאחריות לחמיו.
 40 מתרצת הגמרא: הלא משמונים החלות עליו להפריש שמונה
 41 לתרומת לחמי תודה, שמא ישנן שתי תודות וכל החלות הם לחמי
 42 תודה וטעונות תרומה. אך אם יש רק תודה אחת וארבעים חלות באו
 43 לאחריות, רק ארבע מתוך השמונה שהפריש הן תרומה וארבע
 44 האחרות הן חולין. ולכך אי אפשר לעשות את תקנתו של רב שישא,
 45 משום דקא מעמט פאכילה (דארבעים) [דארבע] חלות התרומה
 46 האמיתיות, שיתכן שלא ימצאו כהנים לאכילת כל שמונת החלות
 47 ויאיכלו רק ארבע מהן, ויתכן שהן החולין, נמצא שבגלל הפרשת
 48 שתי תרומות חלות יביאו ארבעת חלות התרומה לידי נותר ושריפה.
 49 תקנה נוספת: אמר ליה רב אשי לרב כהנא, אם איתא לדרבי
 50 יוחנן, דאמר (תמורה כה) הפריש חטאת מעופרת וולדה, אם רצה
 51 הבעלים, בה מתכפר מחיוב חטאתו, ואם רצה, בולדה מתכפר,

המשך ביאור למס' מנחות ליום ראשון עמ' ב

1 עצמם שהופרשו לשם מעשר שני, אבל מחייבין הלקוחות במעות
 2 מעשר שני, וביא.
 3 יתיב (ישבו) רבי ירמיה קמיה (לפני) דרבי זירא, ויתיב וקאמר,
 4 לא שנו אלא מחייב מעשר שני, אבל מחייבין הלקוחות במעות
 5 מעשר שני וביא. אמר ליה רבי זירא לרבי ירמיה, רבי, אתה אומר